

مرکز توزیع:

باب عالی چاده سنده

(اتحاد تجارت)

کتابخانه سی ایله

(یکی توریه)

مطبعه سی

اداره خانه سی:

باب عالیده

(یکی توریه)

مطبعه سی قوننده کی

دائرة مخصوصه

مجموعه اسلامی

دوم القعد ۳۳۸

شرائط اشترا:

صاحبی، مدیری، محرری:

هر سنده یک برنجی و ایکجی آلتی آلفندن اعتباراً آتونه قید اولونور.
سنه لکی: اون ایکی نسخه اولق اوزره پوسته اجرتیه برا.
(۱۰۰)، آلتی آلتی: (۵۰) غروشدور. مالک اجنبیه ایچین
۲۰ و ۱۰ غروش علاوه سی لازمدور.

شرائط تحریر:

اسلامک نفعنه خادم یازیلر مع التشر قبول ونشر اولونور. یازانک
شخصیتی دکل، یازانک مادیتی نظردقه آلتیر. کونده ریله جک آتار
اوقوناقی و مختصرجه یازیلش اولالیدر. کلن یازیلردن شایان قبول
کودولنار تاوخی صبراسیله درج ایدیلیر.

نسخه سی: ۱ غروشدور

مجموعه سنک چکن سنه لره حائده و یک چوق معلومات مفیده یی حاوی اولان نسخه لری منتظماً
دیکلیمش و اوزر لرینه قالین برر قاپاق کچیریلرک مجلد کتاب حاله کتیرلشدور. خیرالانیس
اولاییله جک بو نفیس کتابلردن برنجی سنک موجودی بیتمش، ۷-۱۲ نجی نسخه لری
براکنده اولارق قاللشدور. بهر نسخه سی ۱۰ غروشدور.
۳، ۲ و ۴ نجی جلدلرک بدلی ده پوسته اجرتیه برابر یوزر غروشدور. طوغرودن طوغرویه
اداره خانه یه ۲۰۰ غروش کونده ریلدیکی صورتده هراوج جلدی یوللانیر.

مجلد
۱۳۳۸

آئیده محرر کتابلرده

پوسته اجرتیه برابر فیثاتی:

محرری:

۱۲،۵ غروش

طاهر المولوی

» ۷،۵

میلاس مفتیسی صادق افندی

» ۷،۵

ملفی تدقیقات شرعیه اعضاسندن عمر نصوحی افندی

» ۱۲،۵

فاتح درساملرندن اسکینلی عاطف افندی

» ۷،۵

» » »

» ۱۲،۵

» » »

» ۲،۵

احمد نظمی بک

» ۲،۵

شیخ الیف افندی

» ۳،۵

»

» ۲،۰

شیخ غالب

» ۳،۰

طاهر المولوی

» ۳،۰

»

حضرت پیغمبر و زمانی

جهاد اکبر

موضح علم کلام درسلی

دین اسلامده منع مسکرات

تستر شرعی

فرک مقلدیکی

نظر اسلامده زکیئلکک موقعی

تنشیط المحبین

الکلمات الجملة

حسن وعشق

نظم و اشکال نظم

هند ممالاری

سویلیکندن بوبایدہ اوافاق براحتال ذکرینی بیلہ زائد بولورم . نته کیم :

سورۂ اعرافک ؛ ۱۸۷ نجی ، سورۂ نجمک ۵۷ و ۵۸ نجی ، سورۂ نازعاتک ۴۲ و ۴۴ نجی ، سورۂ احزابک ۶۳ نجی آیات جلیله لرندہ ، آن قیامت اللہدن بشقہ سنک بیلہ میہ جکی اخبارایدلمشدر . فقط شایان دقتدرکہ جناب حق « آن » دن بحث ایدیور واونک بیلنہ میہ جکنی سویلیور ایکن بعض حادثات ذکر ایلیورکہ بو حادثات مناسبتیلہ دورہ تعینی ممکن کبی کورونمکده در . اودہ مثلاً ارضک کاملاً صوغومادن اول مصادمہ ایدہ جکی کبی شیلردر . شو حالہ ارض ؛ بر میلیون سنہ ظرفندہ کاملاً مرکزی آتشدن محروم قالہ جق ایسہ ، قیامتک دخی اوحالہ بو بر میلیون سنہ دن اول وقوعبولہ جغنی سویلیہ بیلرز . محفلک ۴۱ نجی نسخہ سندہ « شعرای یمانی » مقالہ سندہ کی الی بیك سنہ مسئلہ سی دخی یو میاندہ بلاتردد سویلنہ بیلیر دورہ در .

ارکان حرب میر آلا یلرند

ع . عبد الرحمن

اسکی مصر لیلرک علمی

۳

علم هیئتک استناد ایتدیکی مسئلہ : ارضک شمسہ اولان مسافہ سیدرکہ بونک سایہ سندہ کرک منظومۂ شمسی نک کرک معلومز اولان کائناتک ابعادنی بیلورز . فی الحقیقہ هیئتشناس بو مسافہ نی واحد قیاسی اعتبار ایدر و بورادہ یاپہ جنی اوافاق بر خطا یوزندن بتون معلوماتی آلت اوست اولور . دیگر طرفدن اجرام سماویہ نک کتلہ لرینی تعین ایچون ینہ مذکور واحد قیاسی به مراجعت ایدر . اوحالہ بو کمیتی نه قدر آنی تثبیت ایدرسہ حادثات فلکیہ نک

زمانی او قدر قطعیتلہ اوکره نیر . بیوک بر انکلیز هیئتشناسنک دیدیکی کبی « سیارہ مز ایله کونشک آره سندہ کی مسافہ نک تعینی مسائل هیئہ نک اک مهمیدر » فقط حلی ده صوک درجہ مشکلدن . زیرا درین حسابات یایمق ، تعبیر مشهوریلہ « قلی قرق یارارجہ سنہ » چالیشمق لازمدر .

قارئلر مزہ بو بابدہ بر فکر ویرمک چالیشم : مسئلہ نک اساسی ، شمسک (اختلاف منظر) نی یعنی مرکز شمسده بولنان بر اصدک نصف قطر ارضی هانکی زاویہ تحتندہ کوردیکی بولمقدن عبارتدر . قاعدہ سی سیارہ مزک نصف قطری ، رأسی قرص شمسک مرکزی اولان بر مثلث تصور ایدیکز . ایشته رأسدہ کی زاویہ یه فلکیون کونشک (اختلاف منظر) ی نامنی ویرمشلردر .

بو تعریفہ کوزہ زاویہ نک مساحہ سی پک اوقدر مشکل دکلدر : نصف قطرک هر ایکی اوجندن ، شمسک مرکزی ترصدایدن ایکی راصد بولندیغنی فرض ایدہ جک اولورسہ ق بونلر موضوع بحث مثلثک قاعدہ سنہ مجاور زاویہ لری قولایلقلہ تعین ایدہ بیلرلر .

رأسده کی زاویہ وبالنتیجہ ارتفاع بسیط بر مثلثات مسئلہ سی ایله الدہ ایدیلر .

لکن راصد لریمزک بولدیغنی ایکی زاویہ نک مجموعی همان هان ایکی زاویہ قائمہ اولدیغندن اختلاف منظر غایب اوافاق وطقوز ثانیہ یه یاقیندر (°) . دیمک کہ مثلثک قاعدہ سی ارتفاعنه نظراً کوچوکدر .

ارض اوزرنده بولنان بر مهندس ، بر نقطه نک تمتع الوصول اولان دیگر بر نقطه یه مسافہ سی تعین ایتک ایستہ دیکی زمان تعقب ایلیه جکی اصول یوقاریده کینک عینیدر ، یعنی بولندیغنی نقطه دن کچن

(°) لاعلی التعمین برمشاندہ اوج زاویہ نک مجموعی ایکی زاویہ قائمہ اولدیغنی بران دندسه اوتویانلرجه معلومدر .

و کمال اهتمامه مساحه ایدیلان بر خط مستقیمی انتخاب ایلرکه بو؛ مسافه سنی آرادیفی نقطه ایله حصوله ککن مثلاً قاعده سنی تشکیل ایلر. قاعده یه مجاور زاویه لری مساحه دن صوکره بسیط مثلثات دستور لریه مطلوب اولان مسافه یی بولور.

فقط مهندس ایله هیئت شناس آره سنده فرق واردر. برنجیسی، اولچدیکی قاعده، آرادیفی مسافه نك اونده بری اولدیغی زمان نتیجه یه قطعیتله واصل اوله جغندن امین دکلدر؛ دیگر ی ایسه مسافه نك $\frac{1}{11,000}$ الی $\frac{1}{12,000}$ ی اولان قاعده ایله اکتفا ایتک مجبوریتنددر. دیمک که هیئت شناس صوکره درجه دقت واهتمامله حرکت ایدجکلدر. زیرا ک اوافق بر خطا - ولو که بر قوس ثانیه سنک اونده بری اولسون - مسافه نك یوزده بر خطا ایله بولمنسه سببیت ویرر. ثانیه نك اونده بری ۲۴۰ متر و اوزاقدن کوریلان بر قیلک قالینلیغی دیمکلر!..

اختلاف منظر شمسی یی [۸,۷۰] اوله رق قبول ایدرسه ک - که بومقدار حقیقه یاقیندر - ارض ایله شمس بیننده کی مسافه ایچون ۱۴۹,۷۴۱,۰۰۰ کیلومتر و بولوروز: بوراده $\frac{1}{11}$ نسبتند کی بر خطا تقریباً بیک کیلومتر و لوق بر فرقه منجر اولور. کوریلور که ثانیه نك یوزده برینه قدر اینه مز لازمدر. لکن ایضاح ایتکه چالیشدیغمز اصول ایله بوکا امکان یوقدر.

ایشته بوسیدندر که پک اسکیدنبری بشقه وسائطه مراجعت اولمشدر. یونان هیئت شناسی (آریستارخ) قمرک صفحاتی تدقیق ایله شمسک پیکمزدن اون طقوز دفعه دها اوزاقدن بولندیغنه قناعت حاصل ایتش و قبول ایلدیکی ۹ میلیون کیلومتری (قوپر- نیق، بطلمیوس، تیخو براخه) موافق بولمشدری. (کپلر) ایسه بونی ۵۸ میلیونه چیقاردی. حقیقتدن چوق اوزاق اولقله برابر کشف ایلدیکی قوانین

مسئله یی حل ایتدیره کک وسائطی احضار ایتشدی. دیگر طرفدن (بود) نامنده بر آلمان راصدی، سیاراتک شمس اولان مسافه لریغی مقایسه ایدره ک بر قانون اختیاری کشف ایله مشدر که بوقانون تخمینی اوله رق سیاراتک مسافه لریغی بولمغه یاردیم ایدر:

ارضک کونشه اولان مسافه سنی واحد اعتبار ایدره ک اولور سه ق، مثلاً مریخک مسافه سی (۱,۵۲) عددی ایله کوستریله بیلر. مریخک کونش ایله سیاره مزک استقامت مخرجه سی اوزرنده بولندیغی زمانلرده آره مزده کی فاصله واحد قیاسیمزک یوزده الی ایکیسی اولور که بونی مساحه ایتدیگمز تقدیرده واحد قیاسیمزی بولوروز.

بونک ایچون مریخک بزه ک زیاده یاقلاشدیغی وقت اختلاف منظر یی تعیین ایلره ک. مسافه سنی الیه ایدرز. ایشته ۱۶۷۲ تاریخنده هیئت شناسلر بو اصولی تعقیب ایله شمسک مسافه سنی (۱۳۸) میلیون کیلومتر و تقدیر ایتشلردی. فقط بولدی قری اختلاف منظرده ثانیه نك $\frac{7}{11}$ ی قدر بر خطا موجوددی. ثانیه نك $\frac{1}{11}$ ی ایسه بر میلیون کیلومتر و لوق بر یاکیشه سببیت ویره بیلردی.

مؤخرأ انکلز هیئت شناسی (هاله ی) سیارات سفلیه نك، یعنی عطارد ایله زهره نك قرص شمسن مروری اوزرینه مبتنی بر اصول کشف ایتشدی که فلکیون بونک سایه سنده حقیقه تقریب ایدره جکلرینه ذاهب اولمشلردی. مع الاسف رصدادن استخراج اولنان نتایج یکدیگرینه توافقی ایتمه یوردی.

اون طقوزنجی عصرک نهایتند تکرار مریخ و سیارات صغیره دن استفاده اولنق دوشونولدی. (نروس) نامی ویریلان وارضه ک زیاده یاقلاشان (تقریباً یکرمی میلیون کیلومتر و) بر اوافق سیاره ۱۸ نیسان ۱۸۹۸ تاریخنده کشف ایدیلنجه دنیا ده موجود رصدخانه لردن یکرمی دردی سیاره یی ۱۹۰۰

مسافه سنی نیلمدگری کی قطب ییلدیزندن ده بحث ایتمه مشلردر. اهرام کیرک اوزرینه تثبیت ایدلیدی ظن اولنان کشفیات عصر اخیرک عالمی میدان کتیر مشلردر .

فی الحقیقه قرون اولی مدینه دایر ییلدیز بزی بو دوشونجهیه سنوق ایدیورسیده اهرام کیرک افشا آتی قارشوسنده تبدیل فکر ایتک مجبوریتنده یز. مصرلی وکلدانی عالمی علم هیئت فوق العاده اهمیت ویره رک اونی بر احتیاج حاله قومیشلردی . بو احتیاجک تحت تأثیرنده حادثات فلکیه یی دها ایی تدقیق ایتشلر و بر چوق حقایقه مطلع اولمشلردر . مثلاً خسوف و کسوفلری وقتندن اول خبر ویره جک، سیاراتک حرکاتی تثبیت ایده جک قدر معلومات صاحبی بولمشلردر .

بو وضعیت قارشیسنده قرعونلرک معظم آبد سینه آرتی بر مزار دییه میه جکمز کی اسکی مصر لیلرک ده ظن ایتدیکمز قدر جاهل اولدیغنی تصدیق ایتک مجبوریتنده یز .

مصری

حبشستانه دایر

ماضیسی و حالی حقنده قصه بر تدقیق

۴

مأخذ آنسیقلوپدیک بر اثر در : بناء علیه علمی قیمتی حائر اولماسی لازم کلیر . صولاق احمدک طوب و توفکیله شهرلری - کتابک تعیریله - قان و آتش ایچنه بیر اقدقن صکره مملکتک بیانیجیسی اولان ۴۰۰ پورتکیزلییه مغلوب اولماسی ممکناته نه درجه موافقدر؟ دوشونک فرانسه یی. حبشستان فرانسه دن دها بویوک. بویله بر مملکتی براردو، طوب و توفکله قان و آتشی بولویور و بویله براردو صوکره ۴۰۰ پورتکیزلییه مغلوب اولیور، یعنی ۴۰۰ کیشی فرانسه دن بویوک بر مملکتی دشمندن تطهیر ایدیور.

۱۹۰۱ سنه سنده ترصد ایتدی. اوزون تدقیقاندن صکره - ازان جمله ۱۰,۸۰۰ کسور فوطوغراف قلیشه سی تدقیق ایدلشدی - اختلاف منظر شمس [۸,۸۰۶] قبول اولمشدی که ینه بونده ثانیه نک بیکده دردی قدر بر خطا موجوددی. ارضک شمس اولان مسافه سی بالنتیجه ۱۴۹,۴۰۰,۰۰۰ کیلومترو اوله رق بولندی. یتش بیک کیلومترو فرق واردی. ۱۹۳۱ سنه سنده (نوروس) تکرار ارضه یاقلاشدیغنی زمان بو یاکلیشک ۱۷۰۰ کیلومترویه تزیل ایدیله جکی امید اولونویور.

اهرام کیرک ارتفاعی بر میلیون ایله ضرب ایدرسه ک سیاره مزک کونشه اولان مسافه سنی بولورز : ۱۴۸,۲۰۸,۰۰۰ کیلومترو. شبهه سز بومسافه تقریبی اولمقله برابر، ۱۸۶۰ تاریخنده هیئتشناسلرک حساب ایتدکاری ۱۵۴ میلیون کیلومترو دن دها طوغریدر. عصر لردنبری اقوام متمدنه عالمی صرف علم هیئتک اک مهم مسئله سنی حل ایچون بر چوق مصارف اختیار ایتدکاری کی حیاتلری تهلکه یه قویمشلردی. نه قدر غریبدر که آرادقاری واحد قیاسی اهرام کیرک اوزرنده موجوددی. آنجق آبد نک ابعادینک کیزله دیکی معلوماتی اکلامق لازمدی .

(پیاچی شمیت) و (جون هرشل) ک تدقیقاتی ایله ثابت اولمشدر که مصرلی عالمک فلکیاته عائد معلوماتی هیچده شایان استخفاف دکلدی . مثلاً اهرام کیرک مدخلی او دورده کی قطب ییلدیزینه متوجهدی .

فقط تاریخشناسلر بوکا شدتله اعتراض ایدیور و دیورلر که :

« اسکی مصر لیلرجه نه محیط دایره نک قطر اولان نسبتی، نه ده (پی) غددی معلوم دکلدی . اونلر ارضک شکلی، بیوکلکینی، سیاره مزک کونشه اولان